

Viite
VM112:00/2022

Yhteyshenkilö
Lakimies Thomas Löfwenhierta

Valtiovarainvaliokunta
Verojaosto
Eduskunta
sara.kuitunen@eduskunta.fi

Asia

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi arvonlisäverolain väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan verojaosto pyysi 30.9.2022 maakunnan hallitukselta kirjallista lausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi arvonlisäverolain väliaikaisesta muuttamisesta, HE 194/2022 vp.

Esityksessä ehdotetaan arvonlisäverolain väliaikaista muuttamista. Sähköön sovellettava arvonlisäverokanta alennettaisiin 24 prosentista 10 prosenttiin. Ehdotus liittyy hallituksen päätökseen ryhtyä toimiin, joiden tarkoituksena on lieventää sähkön hinnan nousun vaikutuksia kotitalouksille. Lisäksi hallitus teki vuoden 2023 talousarviota koskevia päätöksiä, joilla pyritään parantamaan kotitalouksien ostovoimaa voimakkaan inflaation aikana.

Sähkön arvonlisäverokohtelu on nykyisin neutraalia muihin lämmitysmuotoihin verrattuna. Sähköön sovellettava yleinen verokanta on perusteltu myös sähkön kulutuksen näkökulmasta. Alennettu verokanta loisi kannustimen lisätä sähkön kulutusta, joka olisi normaalioloissakin haitallista ympäristönäkökulmasta.

Arvonlisäveron alennettuja verokantoja ei yleisesti pidetä tehokkaina keinoina tiettyjen yhteiskunnallisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Alennettujen verokantojen vaikutukset kuluttajahintoihin ovat usein epävarmoja ja ne aiheuttavat lisääntyneitä hallinnollisia kustannuksia yrityksille ja viranomaisille. Arvonlisäverokantojen alentamisen siirtyminen hintoihin on esityksen vaikutusarvion mukaan epävarmaa. Sähköenergian osalta arvonlisäverokannan alentamisen odotetaan kuitenkin tässä poikkeuksellisessa tilanteessa siirtyvän lähes täysimääräisenä kuluttajahintoihin. Erityisesti voimassa olevien sopimusten osalta verokannan alentamisen odotetaan siirtyvän hintoihin, mutta lain määräajan aikana sovittavien uusien sopimusten osalta verokannan alentamisen siirtyminen hintoihin on epävarmaa. Jos alennukset siirtyisivät täysimääräisinä hintoihin, sähkön kuluttajahinta laskisi noin 11 prosenttia.

Lisäksi kotimaan henkilökuljetukset vapautettaisiin verosta. Vapautukseen liittyisi oikeus vähentää hankintoihin sisältyvä vero. Henkilökuljetusten arvonlisäverokannan alennus voi kasvattaa vähäpäästöistä joukkoliikennettä ja osin syrjäyttää yksityisautoilua, jolloin esityksellä voisi olla positiivisia vaikutuksia ympäristönäkökulmasta. Toisaalta arvonlisäverokannan alennus kohdistuu myös kotimaan lentoliikenteeseen, jolloin esityksellä voi olla haitallisia ympäristövaikutuksia siltä osin kuin kotimaan lentojen kulutus lisääntyisi.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.12.2022 ja olemaan voimassa 30.4.2023 saakka. Henkilökuljetuksia koskeva muutos tulisi kuitenkin voimaan vasta vuoden 2023 alusta lukien.

Lainsäädäntövalta

Verotuksen osalta lainsäädäntövalta on jaettu Ahvenanmaan maakunnan ja valtakunnan kesken. Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 18 §:n 5 kohdan mukaan Ahvenanmaan maakunnalla on lainsäädäntövalta asioissa, jotka koskevat maakunnalle tulosta perittävää lisäveroa ja tilapäistä ylimääräistä tuloveroa sekä elinkeino- ja huviveroja, maakunnalle perittävien maksujen perusteita ja kunnalle tulevaa veroa. Ahvenanmaan itsehallintolain 27 §:n 36 kohdan mukaan valtakunnalla on lainsäädäntövalta asioissa, jotka koskevat veroja ja maksuja 18 §:n 5 kohdassa säädetyin poikkeuksin.

Ehdotus koskee arvonlisäveroa, joka on välillinen vero, ja välilliset verot kuuluvat itsehallintolain 27 §:n 36 kohdan mukaan valtakunnan lainsäädäntövaltaan. Maakunnan arvonlisäverotukseen sovelletaan Ahvenanmaan maakuntaa koskevista poikkeuksista arvonlisävero- ja valmisteverolainsäädäntöön annettua lakia (1266/1996), niin sanottu poikkeuslaki. Ehdotettu muutos pannaan täytäntöön myös maakunnassa siten, että näiltä osin poikkeuslailla mahdollistetaan Suomen arvonlisäverolain soveltaminen Ahvenanmaalla tietyin poikkeuksin.

Maakunnan hallituksen näkemykset

Maakunnan hallituksen mielestä uutta kestävää teknologiaa ja uusia energiansäästöratkaisuja on tarpeen tukea jatkossakin vihreään siirtymään kannustamiseksi, koska taloudelliset ohjauskeinot eivät yksin ratkaise ongelmia.

Yksi Ahvenanmaan kehitys- ja kestävyysohjelman seitsemästä strategisesta kehitystavoitteesta on uusiutuvien energianlähteiden osuuden merkittävä lisääminen ja energiatehokkuuden parantaminen. Maakunnan hallitus edellyttää, että hallitus tähtää verotuksen muutoksella vastaavan tavoitteen saavuttamiseen. Se on tärkeä keino, jolla kasvihuonepäästöjä voidaan vähentää merkittävästi.

Tätä lausuntoa valmisteltaessa ei ole ilmennyt syitä, joiden takia maakunnan hallituksella olisi lakiehdotuksen asiasisällöstä jotain huomautettavaa.

Ministeri

Roger Höglund

Lakimies

Thomas Löfwenhierta